

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2023 m. gegužės 29 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukaviniienės, Andžej Maciejewski ir Dalios Vasarienės (kolegijos pirmininkė),
susipažinusi su 2023 m. gegužės 18 d. paduotu **ieškovės UAB „Ramzasas“** kasaciniu skundu dėl Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. gegužės 4 d. nutarties peržiūrėjimo

n u s t a t ė:

Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2023 m. gegužės 4 d. nutartimi paliko nepakeistą Alytaus apylinkės teismo 2022 m. lapkričio 30 d. sprendimą, kuriuo teismas nusprendė:

„atmesti ieškinį dėl 4497,07 Eur skolos ir 206,25 Eur palūkanų ir tenkinti priešieškinį;
nutraukti 2019 m. rugsėjo 6 d. pirkimo-pardavimo sutartį, kurios pagrindu buvo pateiktas 2019 m. rugsėjo 6 d. komercinis pasiūlymas dėl įrangos pirkimo, ir ją papildantį vėlesnis žodinių susitarimų, kurio pagrindu buvo pateiktas 2019 m. gruodžio 4 d. komercinis pasiūlymas dėl įrangos pirkimo;

taikyti restituciją ir priteisti ieškovei UAB „Ramzasas“ iš atsakovės UAB „Strielčių granulės“ garų generatorių IMMERSEI ELECTRODES HUMIDIFIERS EASYSYSTEM 18 kW, ir garų generatorių TEKNİK K-DH 60 42,7 kW;

taikyti restituciją ir priteisti atsakovei UAB „Strielčių granulės“ iš ieškovės UAB „Ramzasas“ 11 850 Eur pagal pirkimo-pardavimo sutartį sumokėtą kainą;

įpareigoti ieškovę UAB „Ramzasas“ per 30 dienų nuo sprendimo įsiteisėjimo dienos išmontuoti Pjuvenų drėkinimo įrenginį, esantį atsakovės UAB „Strielčių granulės“ patalpose (*duomenys neskelbtini*) ir išvežti įrenginį iš teritorijos;

priteisti atsakovei UAB „Strielčių granulės“ iš ieškovės UAB „Ramzasas“ 6 procentų dydžio metines palūkanas nuo priteistos 11 850 Eur sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, 5378,82 Eur bylinėjimosi išlaidas.“

Kasaciniu skundu ieškovė UAB „Ramzasas“ prašo panaikinti Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. gegužės 4 d. nutartį ir Alytaus apylinkės teismo 2022 m. lapkričio 30 d. sprendimą, ir perduoti bylą nagrinėti iš naujo apeliacinės instancijos teismui.

Ieškovės kasacinis skundas grindžiamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais kasacijos pagrindais – materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimu, turinčiu esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, taip pat skundžiamame teismo sprendime (nutartyje) nukrypimu nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš CPK 346 straipsnio 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų (CPK 346 straipsnio 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais (CPK 347 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Be to, CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, jog kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliamų teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialiosios ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą bei argumentuotai pagrįsti, kad teisės pažeidimas, į kurį apeliuojama, turi esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, taip pat kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti konkrečią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, suformuotą byloje, kurių faktinės aplinkybės yra analogiškos ar iš esmės panašios į bylos, kurioje priimtas teismo sprendimas (nutartis) skundžiamas kasacine tvarka, bei argumentuotai pagrįsti, kad teismas skundžiamame procesiniame sprendime nukrypo nuo tokios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos. Tai daroma analizuojant apskųstuose teismų sprendimuose išdėstytus teisinius motyvus ir juos lyginant su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės taikymo ir aiškinimo praktika.

Ieškovės kasaciniame skunde nurodomi tokie esminiai argumentai:

1. Tarp šalių kilo ginčas, turėjęs esminės priimančią galutinį teismo sprendimą, - ar tarp ginčo šalių skirtingais laikotarpiais buvo sudarytos dvi atskiros pirkimo-pardavimo sutartys dėl skirtingų įrenginių (garų generatorių), ar buvo sudaryta viena pirkimo-pardavimo sutartis su tariau vėliau sudarytu žodiniu tos sutarties pakeitimu - garų generatoriaus PEGO ES 24N 18 kW pakeitimu į galingesnę garų generatorių TEKNİK K-DH 60 40kW. Bylą apeliacinė tvarka nagrinėjęs Kauno apygardos teismas, atsakydamas į apeliacinio skundo argumentus dėl nepagrįstos pirmosios instancijos teismo išvados, „kad buvo sudarytas žodinis sutarties pakeitimas dėl galingesnio daikto įsigijimo, vykdant 2019 m. rugsėjo 6 d. pirkimo-pardavimo sutartį“, tik formaliai nurodė, kad „neturi pagrindo nesutikti su pirmosios instancijos teismo argumentais, kad abi sutarties šalys sutarties nuostatas vertino lanksčiai, pirkėjas buvo priklausomas nuo pardavėjo nurodymų“, ir kad tokia teismo išvada priitaria (skundžiamos nutarties 47 punktas), tačiau tokio savo sprendimo, kaip ir pirmosios instancijos teismas, nemotyavo ir nepagrindė (CPK 263 straipsnis, 331 straipsnio 4 dalies 3-4 punktai) byloje esančia medžiaga.
2. Apeliacinės instancijos teismas, kaip ir pirmosios instancijos teismas, nesirėmė CK 6.189 straipsnyje nustatyta sutarties privalomumo principu, nesivadovavo CK 1.5 straipsnio 5 dalyje tvirtintais teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais ir CK 6.193 straipsnyje nustatytomis sutarčių aiškinimo taisyklėmis bei netinkamai taikė CK 6.183 straipsnį, kuriame reglamentuojama sutarties pakeitimo išlyga, bei nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. gruodžio 6 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-552/2012 36 punkte išaiškinta, kad „sprendžiant, ar konkretūs šalies elgesio faktai pripažintini pagrindu taikyti pastarąją teisės normą, turi būti atsižvelgiama į tokių elgesių išreikštą abiejų sutarties šalių bendrą ketinimą dėl sutarties keitimo ar nekeitimo, jų consensus ad idem o ne tik vienai šalių priimtą sutarties elgesio vertinimo variantą, nes priešingu atveju, kitai šaliai pažeidžiant sutarties laisvės principą, būtų primetamos sąlygos, dėl kurių ji nesutinka“, taip pat 38 punkte pažymėta, kad „šalių suderintos sutarties sąlygos detalizuoja įstatyme nustatytų šalių teisių ir pareigų vykdymo reikalavimus, užtikrina šalių teisėtų interesų pusiausvyrą ir apsaugą kitai šaliai

netinkamai vykdant pareigas pagal sutartį. Šalys, nukrypdomos nuo sudarytų sutarčių, nevykdydamos kai kurių jose nustatytų pareigų, gali pažeisti sutarties funkcionavimo mechanizmą, užtikrinantį abiejų šalių teisėtų interesų apsaugą, taigi tokiu elgesiu prisiima su sutarties nesilaikymu susijusią riziką”, tačiau apeliacinės instancijos teismas nei tokiu kasacinio teismo išaiškinimu, nei ginčo šalių sudarytos sutarties sąlygomis, nesivadovavo (skundžiamos nutarties 45 punktas).

3. Pagal į bylą pateiktus rašytinius dokumentus, ieškovė skirtingais laikotarpiais perdavė atsakovei du įrenginius: 1) garų generatorių PEGO ES 24N 18 kW (pagal 2019-09-06 pirkimo-pardavimo sutartį, 2019-10-18 įrangos priėmimo-perdavimo aktą; 2) garų generatorių TEKNIK K-DH 60 40kW (pagal 2019-12-04 komercinį pasiūlymą ir 2020-04-08 garų generatorių (įrangos) priėmimo-perdavimo aktą. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, tenkindami atsakovės reikalavimą dėl sutarties nutraukimo esant esminiam sutarties pažeidimui ir restitucijos taikymo, nesirėmė ieškovės argumentais ir į bylą pateiktais rašytiniais įrodymais (sutarties, komercinių pasiūlymų sąlygomis) ir nemotyavo, kodėl juos atmetė. Šalys, sudarydamos tiek vieną (2019-09-06), tiek ir kitą (2019-12-04) sutartis dėl garų generatorių (pirkimo-pardavimo ir dalinio jų sumontavimo atsakovės (pirkėjos) nurodytose vietose, aiškiai ir nedviprasmiškai susitarė dėl garų generatorių specifikacijos, t. y. jų našumo, kuris išreiškiamas pagaminamų garų kiekiu kg/h (N) ir galingumo, kuris išreiškiamas kilovatais (kW), bei įrangos su papildomomis medžiagomis montavimo ir derinimo darbų (su nurodyta išimtimi 2019-12-04 komerciniame pasiūlyme-sąmatoje). Taigi, šalys laisva valia nustatė tarpusavio teises ir pareigas (CK 6.156 straipsnis), o bendrojo pobūdžio sutarties šalių pareiga atskleisti viena kitai jų turimą informaciją, turinčią esminę reikšmę sutarties sudarymui (CK 6.163 straipsnio 4 dalis), iš ieškovės kaip pardavėjos pusės buvo įvykdyta. Todėl teismų išvada, kad „ieškovė prieš teikdama pasiūlymą, turėjo pareikalauti iš pirkėjo pateikti informaciją apie pjuvenos drėgnumą ir nustatyti, kokio galingumo garų generatoriaus reikia, kad būtų pasiektas norimas rezultatas“, yra nepagrįsta, prieštaraujanti sutarties laisvės principui (CK 6.156 straipsnis).
4. Sutarties 4.1.5 punkte nustatyta, kad „pirkėjui nepateiktus raštiškų pastabų dėl pristatytos ir sumontuotos prekės kokybės, laikoma, kad pateikto pavyzdžio kokybė pirkėjui yra tinkama“; 4) sutarties 9.3 punkte nustatyta, kad „bet kokie šios sutarties pakeitimai ar papildymai turi būti daromi raštu“. CK 6.183 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad rašytinė sutartis, kurioje yra išlyga, kad sutartį pakeisti ar papildyti arba ją nutraukti galima tik raštu, negali būti pakeista, papildyta ar nutraukta kitokiu būdu. Taigi, teismai, taikydami CK 6.183 straipsnio 2 dalį, kurioje nustatyta, kad „viena sutarties šalis dėl savo elgesio gali prarasti teisę remtis šio straipsnio 1 dalyje numatyta sutarties išlyga, jeigu kita sutarties šalis atitinkamai veikė, remdamasi pirmosios elgesiu“ bei šios teisės normos pagrindu eliminavus ieškovės teisę remtis 2019 m. rugsėjo 6 d. pirkimo-pardavimo sutarties 9.3 punktu, privalejo pagrįsti byloje nustatytomis aplinkybėmis ir surinktais įrodymais, tačiau tik formaliai nurodė, kad rėmėsi šalių atstovų paaiškinimais, liudytojų parodymais, 2019 m. rugsėjo 6 d. sutarties sąlygomis, procesiniuose dokumentuose išdėstytais argumentais, tačiau jų neįvardino, nekonkretizavo ir nedetalizavo, nenurodė jokių faktinių duomenų, kurie patvirtintų tokių tariamų aplinkybių buvimą (skundžiamos nutarties 47 punktas).
5. Ieškovės nuomone, tai, kad įsigytų įrenginių atsakovė galimai nenaudoja, negali būti traktuojama kaip juridinis faktas, lemiantis šalių teises ir pareigas, nesudaro teisinio pagrindo nutraukti pirkimo-pardavimo sutartį ir taikyti restituciją. Ieškovė, kaip sąžininga sutarties šalis, neneigė, kad jai buvo žinomas atsakovės garų generatorių įėjimo tikslas – sudrėkinti atsakovės granulių gamyboje naudojamas pjuvenas. Tačiau tariamas poreikis – garų generatoriaus pagalba pasiekti 12 proc. pjuvenų drėgnumą prieš granuliavimą – ieškovei (pardavėjai) nei buvo atskleistas, nei užduotas, nei žinomas pats savaime. Apeliacine tvarka apskūsto pirmosios instancijos teismo sprendimo rezultatą iš esmės lėmė ne ginčo įrenginių komplektacijos neatitikimas sutarties sąlygoms ar jų kokybei keliamiems reikalavimams, o ydingas ir neteisingas teismo įsitikinimas dėl tariamo esminio sutarties pažeidimo – tariamo daikto defekto – nepakankamo jo našumo (žr. skundžiamos nutarties 56 punktą). Kadangi byloje nenustatyta jokių trūkumų, dėl kurių parduotų daiktų apskritai nebūtų galima naudoti pagal įprastinę jų paskirtį, tai teismai neturėjo jokio teisinio pagrindo konstatuoti, jog ieškovė perdavė netinkamos kokybės daiktus ir iš esmės pažeidė sutartį, o tuo pačiu taikyti CK 6.334 straipsnio 1 dalies 4 punkte (grąžinti sumokėtą kainą ir atsisakyti sutarties, kai netinkamos kokybės daikto pardavimas yra esminis sutarties pažeidimas) nustatytą priemonę (skundžiamos nutarties 56 punktas).
6. Apeliacinės instancijos teismas neištyrė ir neįvertino visų byloje surinktų įrodymų reikšmės (ginčo šalių sudarytų sutarčių ir jų priedų nuostatų, rašytinių pretenzijų turinio, ekspertizės akto išvadų teisėtumo ir patikimumo ir kt.). Be to, ieškiniams dėl parduotų daiktų trūkumų taikomas sutrumpintas šešių mėnesių ieškinio senaties terminas (CK 1.125 straipsnio 5 dalies 2 punktas). Teismai neteisingai nustatė ieškinio senaties termino pradžią (pirmosios instancijos teismo sprendimo 91 punktas) bei nepagrįstai atnaujino praleistą terminą. Ieškinio senaties termino pradžia teismų turėjo būti skaičiuojama nuo 2020 m. balandžio 20 d. ieškovės raštiško atsakymo į atsakovės pretenziją.

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, skundžiamų teismų procesinių sprendimų motyvais ir jų pagrindu padarytomis išvadomis, sprendžia, kad kasaciniame skunde nekeliami tokių teisės klausimų, kurie atitiktų CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodytus bylos peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindus. Atrankos kolegijos vertinimu, kasacinio skundo argumentais nepagrindžiama, kad teismai netinkamai aiškino ir taikė skunde nurodytas materialiosios ir proceso teisės normas ir kad tai galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui. Kasacinio skundo argumentais taip pat nepagrindžiamas nukrypimas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos bei CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyto kasacijos pagrindo egzistavimas.

Kasacinis skundas pripažintinas neatitinkančiu CPK 346 straipsnio, 347 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakyta priimti (CPK 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktai). Be to, už kasacinį skundą sumokėtas nepakankamo dydžio žyminis mokestis. Kasacinių skundų ginčijamą sumą sudaro 11 850 Eur už ginčijamą priešieškinio tenkinimą ir 4703,32 Eur už atmetą ieškinį skundžiamais teismų sprendimu ir nutartimi. Kasacinių skundų prašoma panaikinti visą teismų sprendimą ir nutartį. Mokėtina žyminio mokesčio suma yra 266,62 Eur už priešieškinį ir 105,83 Eur pagal CPK 80 straipsnio 1 dalies 1 punktą, 7 dalį. Sumokėta žyminio mokesčio suma yra 267 Eur.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais, 4 dalimi,

nutaria:

Kasacinį skundą atsisakyti priimti ir grąžinti jį padavusiam asmeniui.
Grąžinti ieškovei UAB „Ramzasas“ (j. a. k. 135100068) 267 (du šimtus šešiasdešimt septynis) Eur žyminį mokestį, sumokėtą 2023 m. gegužės 18 d. AB SEB banke mokėjimo nurodymu Nr. 4899.
Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjai Alė Bukavinienė

Andžej Maciejevski

Dalia Vasarienė